

Werkgroep tv-geweld Kring Kritische kijkers

Verslag eerste kijksessie 2008

Programma Deadline/Koopavond zaterdag 16 februari 21.25-22.25 Ned 1 (VARA)

Inleiding

De kring kritische kijkers bestaat uit een aantal mensen, verspreid in het land, die van tijd tot tijd naar een bepaald programma kijken om het vervolgens gestructureerd te becommentariëren op de geweldsaspecten en mogelijke gevolgen hiervan voor jeugdigen en samenleving. Dit verslag vormt de eerste van vier in de periode februari t/m mei 2008

Werkwijze

Deelnemers sturen na de uitzending een tweetal lijsten in.

Lijst A bevat de antwoorden op de vragen 1.1.1 tot en met 2.7.1 van het vigerende Nicam coderingsformulier (maart 2007) van de methode Kijkwijzer. Volgens deze methode classificeren de omroepen hun programma's ten aanzien van mogelijke schadelijkheid voor kinderen en jeugdigen.

Het werken met lijst A biedt de mogelijkheid te vergelijken in hoeverre de classificatie door de betreffende omroep al of niet overeenstemt met de bevindingen van de Kring Kritische Kijkers.

Lijst B bevat de antwoorden op vragen die de werkgroep zelf heeft geformuleerd; vragen ingegeven door zorg over de invloed van tv geweld op de samenleving als geheel.

De ernst hiervan, waar de huidige maatschappij steeds meer is verhard, waarbij geweld en dreigen met geweld niet meer van de lucht zijn zal duidelijk zijn. Tv moge een spiegel van de maatschappij zijn, maar het omgekeerde is eveneens waar.

Vorm en inhoud van het programma

Koopavond is een programma uit de serie Deadline, een eigen productie van de Vara, die op zaterdagavonden in tien afleveringen wordt vertoond. Een moderne thriller rond een anti-terreurteam van de politie, geleid door Heleen en Mat.

Voor niet-ingewijden in dit soort uitzendingen was het niet makkelijk te volgen. De makers kozen voor snelle beeldwisselingen van situaties op diverse locaties en verschillende tijdstippen met korte teksten waardoor de kijker als het ware een puzzel voorgeschoteld krijgt. De verhaallijn bleek als volgt:

Bij Heleen thuis is een brandbom door het raam gegooid door een groep jonge moslims onder het uitroepen van de kreet: dood aan de moordenares van onze broeder Naszem.

Heleen een Afghanistanveterane blijkt drie jaar geleden bij een actie de dood van een jongetje te hebben veroorzaakt. Hoe is de terreurgroep dit te weten gekomen?

Minoun, bij het terreurgroepje als politie-informant werkzaam, ontkent dat hij de bron is. Met een zender op zijn lichaam wordt hij teruggestuurd naar het groepje.

Het Afghanistan dossier van Heleen blijkt opgevraagd door Talens, de minister van integratie.

Deze staat bij Mat c.s. slecht aangeschreven door zijn inzet voor allochtone jongeren en zijn contacten met hen in fitnessruimten. Minoun merkt dat een aanslag wordt voorbereid op koopavond en seint dit door naar Heleen. De leider van de groep, die hem niet vertrouwt, zet hem letterlijk het mes op de keel en stuurt hem vervolgens met een bomgordel met twee anderen naar een winkelcentrum. Het anti-terreurteam overvalt het groepje en Heleen schiet daarbij op Minoun, de bomgordel blijkt nep. Terwijl Heleen schiet komen bij haar beelden op van Afghanistan. Overigens blijkt het groepje van Minoun een afleidingsmanoeuvre, de echte overval vindt onder leiding van Hasan plaats op het Fitnesscentrum. Hier is de confrontatie tussen de overvallers en Mat c.s. Het gevecht wordt met veel lawaai en onduidelijk verbeeld zodat het einde als het ware afgeraffeld

wordt. Een woordenwisseling tussen Talens en Mat.

Mat wordt gecompimenteerd maar justitie seponeert. Mat is kwaad, nu is hellen nog niet veilig.

Evaluatie antwoorden lijst A

Ingestuurd 10 lijsten (respons 53%)

10x is aangegeven geen productie voor alle leeftijden

9x geen teken/animatiefilm 1x wel

6x andersoortig fictie/dramaproduct

1x nonfictie

Typen fysiek geweld

10x is aangegeven geweld

fysiek lijf aan lijf geweld 7x ja 1x nee 2x niet ingevuld

9x is aangegeven geweld met vuur-, slag-, of steekwapens 1x niet ingevuld

7x geweld tegen criminelen (1x nee 2x niet ingevuld)

3x fysieke marteling, 6x nooit, 1x niet ingevuld

4x oorlogsgeweld, 4x nooit, 2x niet ingevuld

Uitvoerbaarheid

9x geweldsacties door mensen uitvoerbaar, 1x niet ingevuld

Indringendheid fysiek geweld

8x ja 2x nee

6x door de hardheid van daad of daders, 1x nee, 3x niet ingevuld

7x doordat het geweld hard aankomt, 1x nee, 2 keer niet ingevuld

7x omdat geweld gedetailleerd in beeld komt (1x nee, 2x niet ingevuld)

Beelden van verwondingen t.g.v. zichtbare geweldsacties

7x ja 3x nee

ernstige verwondingen 3xja,5x nee, 1x niet ingevuld

Opedrongen sex

10x nee

Slapstick

9x nee, 1x niet ingevuld

De kijkwijzersleutel toegepast op de antwoorden van de deelnemers afzonderlijk leidde tot :

3x16, 3x 12 jaar, 2x 6 jaar

Door de VARA aangegeven 12 jaar met pictogram voor geweld en angst

Evaluatie antwoorden lijst B

Ingestuurd 10 lijsten (respons 53%)

Leeftijdsclassificatie naar eigen inzicht d.w.z. gevoelsmatig

8x 16 jaar, 1x 12

Zesmaal werd door de kijkers aangegeven: uitzending had beter achterwege kunnen blijven.

Kwaliteit

Vijfmaal is de film aangeduid als pulp

Eenmaal als culturele productie

Viermaal geen van beide

Wordt met fysiek geweld bedreigd?

9x ja waarbij 6x verbaal, 7x door dreigende houding, 5x met blote handen en 8x met wapens

Werden de lichamelijke gevolgen van fysiek geweld realistisch getoond?

9x ja 1x nee

8x door verwondingen of pijn te laten zien

1x door afvoeren per ambulance

Worden de lichamelijke gevolgen verhuld, doordat we de slachtoffers nauwelijks te zien krijgen?

5x ja, 5x nee

Worden verwondingen minder ernstig vertoond dan verwacht mag worden?

8x nee

Is er ook sprake van psychisch geweld?

7x ja waarbij 1x door voor schut zetten en 7x door onder druk zetten

3x nee, 1x niet ingevuld

Werd aan de psychische gevolgen van fysiek geweld aandacht besteed?

9x ja waarbij 2x door tonen van wraakgevoelens, 3x haat,

6x angst, 5x verdriet, 1x rouw

Kwamen er conflicten voor die geweldloos zijn opgelost?

3x ja 7x nee

Redden mensen zich uit moeilijke situaties door middel van geweld?

8x ja, 2x nee

Wordt het hoofdprobleem met geweld opgelost?

6x ja 4x nee

Welke overheersende kijk op geweld spreekt uit deze productie?

6x wordt normaal gevonden

2x wordt betreurd maar onontkoombaar geacht

1x het wordt discutabel geacht

1x niet ingevuld

Oordeel van de deelnemers in eigen woorden

Een vervelende uitzending die niet aanzet tot creativiteit en harmonie, hopelijk brengt dit niemand op een idee.

Vormgeving verwarrend en flitsend om spanning te suggereren. Inhoud niet bevordelijk voor harmonie in de huidige Nederlandse samenleving.

Zoiets zou ik nooit uitzenden. Beelden volgen te snel op elkaar. Er was geen rustig gesprek of beeld. Hoe hoog zijn de kijkcijfers?

Rommelige beelden. Soms onduidelijk gesproken, kop en staart ontbreken

Soms moeilijk te volgen verhaal waarin geweld toch altijd weer de oplossing brengt.

Positief punt vormden de flashbacks van Heleen t.a.v de problematisering van geweldgebruik.

Een wanproduct, nu en dan racistisch van toon. Welke doelgroep had de VARA op het oog? De ideologische veren blijken voorgoed afgeworpen, ook bij deze ooit aardige omroep.

Naschrift

De vrij grote spreiding die de antwoorden op sommige vragen vertoonde hangt samen met de vormgeving van deze aflevering. Met name komt dit tot uitdrukking bij de leeftijdsclassificatie volgens de methode Kijkwijzer. Het gemiddelde komt overeen met de classificering (12 jaar) door de omroep. In deze treft de VARA geen verwijt. Naar het oordeel volgens eigen inzicht, d.w.z. gevoelsmatig, van de deelnemers is dit echter te laag.

Opmerkelijk is dat waar de publieke omroep, sinds de commerciële zenders, praktisch geen geweld meer te zien heeft gegeven, nu kennelijk van beleidswijziging sprake is.